

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ενιαίος
Φορέας
Κοινωνικής
Ασφάλισης

ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

ΓΕΝΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

Αθήνα, 25.7.2019

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Αριθ. Πρωτ.
Σ50/22/905880

ΠΡΟΣ:

Τους αποδέκτες του Πίνακα Α'

Ταχ. Δ/ση: Ακαδημίας 22, Τ.Κ. 10671 Αθήνα
e-mail : gd.sintaxeon@efka.gov.gr

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε.

Δ/ση Λειτουργίας & Υποστήριξης Εφαρμογών
Υποδιεύθυνση: Υποστήριξης Πελατών
Λυκούργου 10, Τ.Κ. 10551 Αθήνα

2. Υποομάδα Έργου Συντάξεων ΕΦΚΑ
Πατησίων 12, Τ.Κ. 10677 Αθήνα

3. « Ίριδα», Κολοκοτρώνη 4, Τ. Κ. 10561 Αθήνα

Θ Ε Μ Α : «Χορήγηση σύνταξης λόγω θανάτου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 4611/2019.»

Σχετ.: Η εγκύκλιος 36/2019.

Σε συνέχεια των οδηγιών του με αρ. πρωτ. Φ.80000/οικ.27156/854/19.6.2019 (ΑΔΑ: Ψ06Δ46501Ω-8ΝΜ) εγγράφου του ΥΠΕΚΑΑ, που περιλαμβάνεται στην ανωτέρω εγκύκλιο, και με την κοινοποίηση του με αρ. πρωτ. Φ.80000/28443/892/18-07-2019 εγγράφου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ως προς την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 19 του Ν. 4611/1019 **διευκρινίζονται ειδικά τα ακόλουθα:**

1. παρ. 1: Σύμφωνα με αυτή τη διάταξη, **καταργούνται τα ηλικιακά κριτήρια που καθόριζαν τη διάρκεια του δικαιώματος συνταξιοδότησης των δικαιούχων επιζώντων συζύγων/ετέρων μερών του συμφώνου συμβίωσης και διαζευγμένων** (εδάφια α-γ της υποπαραγράφου Α' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016). Η σύνταξη

λόγω θανάτου συνταξιούχου ή ασφαλισμένου (ο οποίος έχει πραγματοποιήσει το χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη συνταξιοδότησή του εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας) **καταβάλλεται πλέον σε αυτούς τους δικαιούχους ανεξάρτητα από την ηλικία τους**, μέχρι το τέλος του μήνα κατά την οποία πληρούνται οι προϋποθέσεις λήξης του δικαιώματος συνταξιοδότησης λόγω θανάτου των προσώπων αυτών, ήτοι:

- i. με το θάνατο του δικαιούχου,
- ii. με τη σύναψη γάμου του ή συμφώνου συμβίωσης (βλ. και εγκύκλιο 10/2017).

2. παρ. 2: Σύμφωνα με την παράγραφο αυτή, η σύνταξη λόγω θανάτου **χορηγείται σε τέκνα** θανόντος ασφαλισμένου (ο οποίος έχει πραγματοποιήσει το χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη συνταξιοδότησή του εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας) ή συνταξιούχου (νόμιμα, τα νομιμοποιηθέντα, αναγνωρισθέντα, υιοθετηθέντα και όσα εξομοιώνονται με αυτά), **υπό τους όρους να είναι άγαμα και να μην έχουν συμπληρώσει το 24ο έτος της ηλικίας τους**. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο με αρ. πρωτ. Φ.80000/οικ.27156/854/19.6.2019 (ΑΔΑ: ΨΟ6Δ465Θ1Ω-8ΝΜ) έγγραφο του ΥΠΕΚΑΑ, (σχετ. η 36/2019 εγκύκλιος), προς τα άγαμα τέκνα κρίνεται ότι εξομοιώνονται και τα διαζευγμένα, και επομένως αποτελούν δικαιούχα πρόσωπα, με την προϋπόθεση ότι δεν έχουν τελέσει άλλο γάμο. Καταργείται η προϋπόθεση φοίτησης των τέκνων ασφαλισμένου ή συνταξιούχου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης μετά τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους (περίπτωση α της υποπαραγράφου Β της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016).

Στην περίπτωση αυτή η λήξη του δικαιώματος επέρχεται στο τέλος του μήνα:

- i. θανάτου του δικαιούχου
- ii. κατά τον οποίο ο δικαιούχος συνάπτει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης

Η σύνταξη εξακολουθεί να καταβάλλεται στα τέκνα και μετά τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας μόνο στην περίπτωση που κατά το χρόνο του θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου είναι άγαμα και ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητά τους επήλθε πριν από την συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους (περ. β της υποπαραγράφου Β της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016). Στην περίπτωση αυτή η λήξη του δικαιώματος επέρχεται για τους ίδιους ως άνω λόγους καθώς και στο τέλος του μήνα κατά τον οποίο, σύμφωνα με την εκτίμηση της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής, δεν υφίσταται πλέον ανικανότητα για την άσκηση κάθε βιοποριστικής εργασίας.

3. παρ. 3: Η διάταξη αυτή καθορίζει πλέον τα **τρία έτη ελάχιστης διάρκειας γάμου/συμφώνου συμβίωσης** από τη σύναψή τους μέχρι την ημερομηνία θανάτου, ως προϋπόθεση για την αναγνώριση δικαιώματος συνταξιοδότησης σε επιζώντα σύζυγο ή στο έτερο μέρος του συμφώνου συμβίωσης. Η απαίτηση για τη συμπλήρωση 5 ετών καταργείται.

Η εν λόγω προϋπόθεση εξακολουθεί να μην ελέγχεται στις ακόλουθες περιπτώσεις (βλ. εγκ. 6/2018, σελ. 6):

- i. Ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας (κατά τις διατάξεις που ισχύουν για τους ασφαλισμένους στους τ. φορείς κοινωνικής ασφάλισης που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α., πρόκειται για τις περιπτώσεις ατυχήματος που χαρακτηρίζεται εργατικό) ή σε ανθρωποκτονία.
- ii. Κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή με το γάμο νομιμοποιήθηκε, αναγνωρίστηκε ή υιοθετήθηκε τέκνο. Σύμφωνα με το όλο πνεύμα των διατάξεων του άρθρου 1463 του Α.Κ. και επ., πλήρης εξομοίωση του γεννημένου χωρίς γάμο τέκνου με τέκνο γεννημένο σε γάμο επιτυγχάνεται όταν παράλληλα με την αναγνώριση (εκούσια ή δικαστική) συναφθεί και γάμος των γονέων.
- iii. Η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου τελούσε σε κατάσταση εγκυμοσύνης, η οποία δεν διεκόπη και γεννήθηκε ζων τέκνο.
- iv. Συντρέχει η περίπτωση ανασύστασης προϋπάρχοντος γάμου. Ο αρχικός και ο εξ ανασυστάσεως γάμος, κατά τη διάρκεια του οποίου απεβίωσε ο σύζυγος, πρέπει να έχουν διαρκέσει συνολικά τουλάχιστον **πέντε έτη**, ο δε εξ ανασυστάσεως πρέπει να είχε διάρκεια τουλάχιστον έξι μηνών. Εξυπακούεται ότι, και σε αυτή την περίπτωση, η συνολική διάρκεια του αρχικού και εξ ανασυστάσεως γάμου θα πρέπει να είναι **τρία έτη**.

4. παρ. 4: Για τον επιζώντα σύζυγο/έτερο μέρος του συμφώνου συμβίωσης **το ποσοστό της σύνταξης που δικαιούται καθορίζεται πλέον στο 70%** επί του ποσού της σύνταξης το οποίο δικαιούτο ή είχε χορηγηθεί σε σύζυγο που απεβίωσε. **Τα ποσοστά μεταξύ διαζευγμένων και επιζώντων συζύγων επιμερίζονται αναλόγως**, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. β της υποπαρ. Α της παρ. 4 του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016.

Οι περιορισμοί του ποσού της σύνταξης στην περίπτωση που ο γάμος/σύμφωνο συμβίωσης συνήφθησαν μετά την απονομή της σύνταξης γήρατος του θανόντος εξακολουθούν να ισχύουν για τον επιζώντα σύζυγο/έτερο μέρος του συμφώνου συμβίωσης (περ. α της υποπαρ. Α της παρ. 4 του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016).

Επίσης, **διατηρείται** η ισχύς της διάταξης της περ. γ της υποπαρ. Α της παρ. 4 του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016, δηλαδή **το ποσοστό κάθε παιδιού στο 25% της σύνταξης**, καθώς **και ο διπλασιασμός του** για παιδί **ορφανό και από τους δύο γονείς**, εκτός αν το ορφανό παιδί δικαιούται σύνταξη και από τους δύο γονείς.

Από το συνδυασμό της διάταξης που καθορίζει το ποσοστό του επιζώντος συζύγου/ετέρου μέρους του συμφώνου συμβίωσης στο **70%** και των διατάξεων της υποπαραγράφου Β της παρ. 4 (το συνολικό ποσό της κατά μεταβίβαση σύνταξης του επιζώντος συζύγου και των τέκνων σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης του θανόντος και το ποσοστό των τέκνων περιορίζεται ισόποσα σε περίπτωση που το άθροισμα των ποσοστών των δικαιούχων υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης του θανόντος), συνάγεται ότι **τα ποσοστά των τέκνων δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 30% της σύνταξης που** δικαιούτο ή που είχε χορηγηθεί σε σύζυγο που απεβίωσε.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Δικαιοδόχα μέλη: 1 επιζών σύζυγος, 2 τέκνα από δεύτερο γάμο και 1 αμφοτεροπλεύρως ορφανό τέκνο.

Ποσοστό επιζώντος συζύγου: 70%

Ποσοστό τέκνων: α) αμφοτεροπλεύρως ορφανό τέκνο: 15% ($30 \times 2/4 = 15$)

β) έκαστο ορφανό τέκνο από το δεύτερο γάμο: 7,5% ($30 \times 1/4 = 7,5$)

Επισημαίνεται ότι όταν χορηγείται το κατώτατο όριο σύνταξης λόγω θανάτου σε τουλάχιστον ένα (1) από τα δικαιοδόχα πρόσωπα, το συνολικό ποσό της κατά μεταβίβαση σύνταξης του επιζώντος συζύγου και των τέκνων επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης του θανόντος και δεν περιορίζεται ισόποσα το ποσοστό των τέκνων (εδ. β' υποπερ. γ' της παρ 2 του άρθρου 1 του Ν. 4499/2017).

Οι διατάξεις της υποπερίπτωσης α' της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 4499/2017 περί κατώτατου ποσού σύνταξης εξακολουθούν να ισχύουν.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο κοινοποιούμενο έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ο ανωτέρω επανακαθορισμός του ποσοστού του επιζώντα συζύγου/ετέρου μέρους του συμφώνου συμβίωσης, παρότι μεταβάλει το ύψος της παροχής δεν καθιστά απαραίτητη την έκδοση νέας διοικητικής πράξης, εν προκειμένω τροποποιητικής συνταξιοδοτικής απόφασης, για τα πρόσωπα που κατέστησαν συνταξιούχοι λόγω θανάτου με βάση τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 έως και την 16.05.2019, δηλαδή την προηγούμενη της έναρξης ισχύος του ν.4611/2019. Και τούτο γιατί ο νέος υπολογισμός και τα ποσά που θα προκύπτουν από αυτόν θα αποτυπώνονται στο εκκαθαριστικό σημείωμα συντάξεων που θα εκδίδεται για το δικαιούχο σύνταξης λόγω θανάτου.

5. παρ. 5 περ. β:

α) Όπως είναι γνωστό, ο επιζών σύζυγος/έτερο μέρος του συμφώνου συμβίωσης/διαζευγμένος δικαιούται από την πρώτη του επομένου του θανάτου μήνα και για μία τριετία ολόκληρη τη σύνταξη που έχει υπολογιστεί σύμφωνα με τις κατά περίπτωση

οικείες διατάξεις (περ. α της παρ. 5 του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016). Μετά τη συμπλήρωση αυτού του χρονικού διαστήματος, αν οι ανωτέρω δικαιούχοι **εργάζονται ή αυτοαπασχολούνται ή λαμβάνουν σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, χορηγείται το πενήντα τοις εκατό (50%) της σύνταξής τους λόγω θανάτου.**

Η παρ. 5 του άρθρου 19 του Ν. 4611/2019 καθορίζει:

i. Κριτήριο για την εφαρμογή της κατά τα ανωτέρω μείωσης τη **χρονική διάρκεια της εργασίας ή αυτοαπασχόλησης.** Σε κάθε περίπτωση, ως ημέρες απασχόλησης εκλαμβάνονται αυτές που αντιστοιχούν στην ασφάλιση της οικείας εργασίας ή δραστηριότητας.

Έτσι, το ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου που δικαιούται ο επιζών σύζυγος/έτερο μέρος του συμφώνου συμβίωσης/διαζευγμένος θα πρέπει να μειώνεται κατά 50% μόνο για τις συγκεκριμένες ημέρες που εργάζεται/αυτοαπασχολείται. Υπολογίζοντας δε τις ημέρες ασφάλισης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις οικείες καταστατικές, γενικές ή ειδικές διατάξεις, μέχρι 25 ημέρες κάθε μήνα, προκειμένου να εξευρεθεί το ποσό της σύνταξης που αναλογεί σε κάθε ημέρα ανάληψης ασφαλιστέας εργασίας ή δραστηριότητας, αυτό θα επιμερίζεται στις 25 ημέρες. **Το ποσό που αντιστοιχεί σε κάθε ημέρα εργασίας των εν λόγω συνταξιούχων λόγω θανάτου θα μειώνεται κατά 50%.**

Στην περίπτωση άσκησης **ελεύθερου επαγγέλματος** (υπαγωγή στην ασφάλιση βάσει των σχετικών διατάξεων του πρώην ΟΑΕΕ) ή **αυτοαπασχόλησης** (υπαγωγή στην ασφάλιση βάσει των σχετικών διατάξεων του πρώην ΕΤΑΑ), όπου η ασφάλιση γίνεται με βάση τον μήνα, η σύνταξη λόγω θανάτου που δικαιούται ο επιζών σύζυγος/έτερο μέρος του συμφώνου συμβίωσης/διαζευγμένος θα μειώνεται κατά 50% για το σύνολο του μήνα που ασκείται επαγγελματική δραστηριότητα.

Υπενθυμίζεται ότι η εν λόγω μείωση εφαρμόζεται και στην περίπτωση συνταξιοδότησης από το εξωτερικό. Ωστόσο, όταν πρόκειται για χώρα της Ε.Ε. ή κράτος με το οποίο έχει συναφθεί Διμερής Σύμβαση Κοινωνικής Ασφάλειας, η εν λόγω μείωση εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις που από το άλλο κράτος χορηγείται σύνταξη από άλλη αιτία (λόγω γήρατος ή αναπηρίας).

Επίσης, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο κοινοποιούμενο έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, για θανάτους ασφαλισμένων/συνταξιούχων από 13.05.2016 και εφεξής δεν θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 58 παρ. 1 και 5 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, όπως αντικαταστάθηκε και ισχύει, ούτε η διάταξη της παρ. 14 του άρθρου 8 του ν.2592/98.

Επομένως και οι απασχολούμενοι σε θέση του δημοσίου συνταξιούχοι λόγω θανάτου από υπηρεσία σε θέση του δημοσίου ή του ευρύτερου δημοσίου τομέα, εμπίπτουν μετά την πρώτη τριετία στους περιορισμούς που ισχύουν για τους λοιπούς συνταξιούχους και ο χρόνος για τον οποίο λαμβάνουν αποδοχές και μέρος της σύνταξης θεωρείται συντάξιμος χρόνος.

Συνεπώς, ο χρόνος για τον οποίο λαμβάνουν αποδοχές θεωρείται συντάξιμος ακόμη και αν λαμβάνουν ταυτόχρονα τη σύνταξη λόγω θανάτου.

ii. Κατώτατο ποσό σύνταξης λόγω θανάτου, μετά την εφαρμογή της μείωσης του ποσού λόγω εργασίας ή αυτοαπασχόλησης. Έτσι, μετά την εφαρμογή της ανωτέρω μείωσης, το ποσό που θα χορηγείται σε επιζώντα σύζυγο/έτερο μέρος του συμφώνου συμβίωσης/διαζευγμένο **δεν θα υπολείπεται των κατώτατων ορίων των περιπτώσεων α', β' και γ' της υποπαραγράφου Β' της παραγράφου 4.**

β) Το ποσό της σύνταξης που χορηγείται σε τέκνα δεν επηρεάζεται από εργασία/αυτοαπασχόληση ή συνταξιοδότησή τους από άλλη πηγή. Υπενθυμίζονται όμως και οι οδηγίες του Γενικού Εγγράφου με αρ. πρωτ. **Σ50/40/1154367/2.10.2018**, σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 5 του άρθ. 5 του ν. 3232/2004, όπως τροποποιήθηκαν με την παρ. 3 του άρθρ. 26 του ν. 4075/2012. Σύμφωνα με αυτές, το δικαίωμα των αμφοτεροπλεύρως ορφανών τέκνων που πάσχουν από νοητική υστέρηση ή αυτισμό ή από πολλαπλές βαριές αναπηρίες ή από χρόνιες ψυχικές διαταραχές, που επιφέρουν μόνιμο ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, να λαμβάνουν το ποσό της σύνταξης που πράγματι ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος γονέας ή το ποσό που δικαιούτο να λάβει ο θανών ασφαλισμένος γονέας υφίσταται υπό την προϋπόθεση ότι τα πρόσωπα αυτά δεν εργάζονται ή δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα ή δεν λαμβάνουν σύνταξη από δική τους εργασία.

γ) Επειδή η εργασία ή αυτοαπασχόληση ενδέχεται να είναι περιστασιακή και δεν υπάρχει ασφαλές τεκμήριο διάρκειας ή διακοπής της εργασίας με βάση τη μηνιαία εικόνα της ασφάλισης στο μηχανογραφικό σύστημα (π.χ., προθεσμία υποβολής ΑΠΔ εντός τριμήνου, παροχή υπηρεσιών σε εργοδότη που δεν καταβάλλει εισφορές εμπρόθεσμα κλπ), και επειδή δεν είναι εφικτό κάθε μήνα να πραγματοποιούνται έλεγχοι και αυξομειώσεις του ποσού της σύνταξης σε πραγματικό χρόνο, **μετά τη συμπλήρωση τριετίας από το θάνατο**, η υπηρεσία θα καταβάλλει στον επιζώντα σύζυγο/έτερο μέρος του συμφώνου συμβίωσης/διαζευγμένο **το ποσό σύνταξης λόγω θανάτου ως εξής:**

i. Πλήρες, εφόσον αυτός δηλώνει υπεύθυνα ότι δεν εργάζεται/αυτοαπασχολείται/συνταξιοδοτείται από καμία πηγή καθώς και ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενημερώσει την υπηρεσία συντάξεων αμέσως μόλις παύσει η ισχύς της προηγούμενης δήλωσης για οποιοδήποτε λόγο.

ii. Μειωμένο, κατά 50% εφόσον δηλώνει υπεύθυνα ότι εργάζεται/αυτοαπασχολείται/συνταξιοδοτείται και ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενημερώσει αμέσως την υπηρεσία συντάξεων τόσο για τη λήξη της δραστηριότητας όσο και την ακριβή χρονική της διάρκεια. Ειδικά στις περιπτώσεις περιστασιακής ή μειωμένης απασχόλησης στις οποίες ο περιορισμός της σύνταξης θα γίνεται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 5.α.ι του παρόντος εγγράφου (σελ. 4-5), θα πραγματοποιείται έλεγχος κατά το μήνα Απρίλιο κάθε έτους (προκειμένου να έχει υποβληθεί και η ΑΠΔ μηνός Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους) για την επιστροφή τυχόν διαφορών ποσών συντάξεων, για το προηγούμενο έτος, ύστερα από τη διασταύρωση των στοιχείων της δήλωσης με τα στοιχεία του μηχανογραφικού συστήματος. Περαιτέρω οδηγίες ως προς το ζήτημα αυτό θα σας δοθούν με νεότερο έγγραφο από την αρμόδια διεύθυνση.

6. παρ. 6: Με την παρ. 6 του άρθρου 19 προστέθηκαν εδάφια στην παράγραφο 7 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 ως εξής: «*Ειδικότερα, αν το ποσό της σύνταξης, όπως προκύπτει από τον υπολογισμό του σύμφωνα με το άρθρο 14, είναι μεγαλύτερο του καταβαλλόμενου κατά την 12.5.2016 ποσού σύνταξης, τα ποσοστά της υποπαραγράφου Α' της παραγράφου 4 υπολογίζονται επί του μεγαλύτερου ως άνω ποσού. Αν το ποσό της σύνταξης, όπως προκύπτει από τον υπολογισμό του σύμφωνα με το άρθρο 14, είναι μικρότερο του καταβαλλόμενου κατά την 12.5.2016 ποσού, τα ποσοστά της υποπαραγράφου Α' της παραγράφου 4 υπολογίζονται επί του καταβαλλόμενου ως άνω ποσού.*».

Για την εφαρμογή του **δευτέρου εδαφίου** της εν λόγω ρύθμισης διευκρινίζεται ότι ως ποσό εθνικής σύνταξης του δικαιούχου μέλους της οικογενείας αποτυπώνεται το ποσό που προκύπτει από τον επιμερισμό της εθνικής σύνταξης του θανόντος με τα ποσοστά των δικαιούχων και το υπόλοιπο ποσό αποτυπώνεται ως ανταποδοτική σύνταξη του Ν. 4611/2019.

Παράδειγμα:

1. Έστω ότι το προ φόρου ποσό που καταβαλλόταν στον θανόντα στις **12.5.2016 ήταν 1.000,00 € (Α' ποσό).**

Υπολογισμός σύνταξης θανόντα με βάση το άρθρο 12 του Ν. 4387/2016:

Εθνική σύνταξη: 384,00€

Ανταποδοτική σύνταξη: 500,00€

Σύνολο: **884,00€ (Β' ποσό)**

2. Σύγκριση ποσών Α' και Β' : Α' ποσό > Β' ποσό

3. Μεταβίβαση σύνταξης σε επιζώντα σύζυγο :

Υπολογισμός του ποσοστού του επιζώντος συζύγου επί του ποσού Α '

1.000€ X 70%=700,00€ (Γ' ποσό)

4. Ανάλυση Γ' ποσού:

Εθνική σύνταξη: 384,00€ X 70%= 268,80€

Ανταποδοτική σύνταξη του Ν. 4611/2019: 431,20€

Συνολική σύνταξη: **700,00€**

7. παρ. 7: Οι διατάξεις του άρθρου 19 εφαρμόζονται για θανάτους ασφαλισμένων/συνταξιούχων από **17.5.2019** (ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου 4611/2019 στο ΦΕΚ). Εφαρμόζονται επίσης και σε όσες αποφάσεις συνταξιοδότησης έχουν ήδη εκδοθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 12 του ν. 4387/2016, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 4499/2017, όπως επίσης και στις εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης. Τα οικονομικά αποτελέσματα του άρθρου 19 επέρχονται από τις **17.5.2019**, τόσο για θανάτους ασφαλισμένων/συνταξιούχων από 13.5.2016 όσο και για θανάτους από 17.5.2019.

Οι αιτήσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου που είχαν απορριφθεί για λόγους που εξέλιπαν πλέον με τις διατάξεις του άρθρου 19, θα πρέπει να επανεξεταστούν οίκοθεν (εφόσον αυτό είναι εφικτό) ή ύστερα από αίτηση-όχληση των ενδιαφερομένων. Τα οικονομικά αποτελέσματα και στην περίπτωση αυτή επέρχονται από τις 17.5.2019.

Όλοι οι υπάλληλοι που είναι αρμόδιοι για την έκδοση αποφάσεων συνταξιοδότησης θα πρέπει να λάβουν γνώση αυτού του εγγράφου ενυπογράφως.

Συν/να: το με αρ. πρωτ. Φ.80000/28443/892/18-07-2019 έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΑΤΤΑΛΙΑΛΗ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
 & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
 ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
 ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
 Δ/ση Παροχών Κύριας Σύνταξης
 Τμήμα Β
 Πληροφορίες: Χ. Γκιουλέκα
 Τηλ: 2131516786
 Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 29
 Ταχ. Κώδικας: 10110 – Αθήνα

Αθήνα, 18/7/2019
 Αρ. Πρωτ.: Φ.80000/28443/892

ΠΡΟΣ:
 1. ΕΦΚΑ
 Γεν. Δ/ση Απονομής Συντάξεων
 Δ/ση Απονομής Συντάξεων
 Ακαδημίας 22
 10671 Αθήνα

2. Δ/ση Απονομής Συντάξεων
 Δημοσίου Τομέα
 Κάνιγγος 29
 10110 Αθήνα

ΘΕΜΑ: Κοινοποίηση διατάξεων του άρθρου 19 του ν. 4611/2019 και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή του.

Σας γνωρίζουμε ότι με τις διατάξεις του άρθρου 19 του νόμου 4611/2019 (ΦΕΚ Α 73) «Ρύθμιση οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, τη Φορολογική Διοίκηση και τους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, Συνταξιοδοτικές Ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές διατάξεις, ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων και άλλες διατάξεις» επέρχονται σημαντικές βελτιωτικές μεταβολές στις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 που καθορίζουν τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης θανάτου, που αναφέρονται κατά κύριο λόγο:

Α) στην άρση των ηλικιακών περιορισμών για τη χορήγηση σύνταξης λόγω θανάτου και μετά την πρώτη τριετία από την επέλευση του χρόνου θανάτου

Β) στη μείωση της χρονικής διάρκειας του εγγάμου βίου/συμφώνου συμβίωσης στα 3 έτη (από 5) από την τέλεση του γάμου/ σύναψη συμφώνου συμβίωσης, προκειμένου να δικαιωθεί ο επιζών σύζυγος / μέρος συμφώνου συμβίωσης τη σύνταξη λόγω θανάτου και

Γ) στην αύξηση του ποσοστού της χορηγούμενης σύνταξης στον επιζώντα σύζυγο/μέρος συμφώνου συμβίωσης.

Ειδικότερα, με τις κοινοποιούμενες διατάξεις οι οποίες καταλαμβάνουν και δικαιούχους σύνταξης λόγω θανάτου που έχει επέλθει από 13.5.2016 και στους οποίους έχει απονεμηθεί ή εκκρεμεί σύνταξη θανάτου:

1. Καταργείται το όριο ηλικίας που απαιτούνταν από το άρθρο 12 του ν. 4387/2016 προκειμένου ο επιζών/μέρος συμφώνου συμβίωσης να συνεχίσει να λαμβάνει τη σύνταξη θανάτου και μετά την πρώτη τριετία. Επομένως, από 17.5.2019 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 19) ο επιζών σύζυγος/μέρος συμφώνου συμβίωσης συνεχίζει να **λαμβάνει τη σύνταξη λόγω θανάτου ανεξάρτητα από την ηλικία του.**

2. Επανακαθορίζεται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 19 του ν. 4611/2019 (δηλαδή από 17.5.2019) το δικαιούμενο ποσοστό σύνταξης λόγω θανάτου για τον επιζώντα σύζυγο/μέρος συμφώνου συμβίωσης στο 70% της σύνταξης που εδικοιούτο ο θανών ασφαλισμένος ή ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος.

Αναλυτικά, ο υπολογισμός του νέου ποσού του επιζώντα συζύγου/μέρους συμφώνου συμβίωσης έχει ως εξής:

- Εάν υπάρχει μόνο επιζών ή μέρος που έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης το 70%. Εάν ο γάμος/σύμφωνο συμβίωσης έλαβε χώρα μετά την απονομή της σύνταξης γήρατος του θανόντος, και η διαφορά ηλικίας μεταξύ του αποβιώσαντα και του συζύγου - αφαιρουμένου του διαστήματος του γάμου/συμφώνου συμβίωσης - είναι μεγαλύτερη των 10 ετών, το ποσοστό για κάθε πλήρες έτος διαφοράς μειώνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εδάφιο α της παρ. 4Α του αρ. 12 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει.
- Εάν υπάρχει εκτός από τον επιζώντα και διαζευγμένος (με 10ετή γάμο) το ποσοστό του διαζευγμένου ορίζεται στο 25% του ποσού που δικαιούται ο επιζών σύζυγος, ήτοι 17,5% του ποσού της σύνταξης που εδικοιούτο ο θανών ασφαλισμένος ή ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος. Σε αυτή την περίπτωση, τα ποσοστά που δικαιούνται ο επιζών και ο διαζευγμένος σύζυγος ανακαθορίζονται με βάση τα οριζόμενα στο εδάφιο β της παρ. 4Α του αρ. 12 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει.
- Εάν ο θανών καταλείπει ένα τέκνο, αυτό λαμβάνει το 25% του ποσού της σύνταξης του. Εάν το τέκνο είναι αμφιτεροπλεύρως ορφανό **και δεν δικαιούται σύνταξη από τους δύο γονείς**, τότε λαμβάνει ποσοστό 50%.

Εάν ο θανών καταλείπει περισσότερα του ενός τέκνα, τότε:

I) Εάν υπάρχει επιζών σύζυγος ή/και διαζευγμένος, στα τέκνα θα επιμεριστεί ισόποσα το ποσοστό σύνταξης που απομένει μετά την αφαίρεση από το 100% της σύνταξης του θανόντος του ποσοστού 70% που δικαιούται ο επιζών ή/και ο διαζευγμένος (δηλαδή στα τέκνα επιμερίζεται το 30%).

II) Εάν δεν υπάρχουν άλλα δικαιοδόχα πρόσωπα εκτός των τέκνων, τότε έκαστο θα λάβει το 25% του ποσού της σύνταξης, αρκεί το άθροισμα των ποσοστών τους να μην υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης του θανόντος, οπότε και τα ποσοστά αυτά θα πρέπει να επανακαθοριστούν αναλογικά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4B του αρ. 12 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει.

Εξυπακούεται ότι σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις ισχύουν οι διατάξεις του αρ. 1 του ν. 4499/2017 περί κατωτάτων ορίων, για την εφαρμογή των οποίων είχαν δοθεί οδηγίες με το Φ80000/οικ.58727/74/29.12.17 έγγραφο της υπηρεσίας μας (ΑΔΑ: Ω62Ο465Θ1Ω-ΞΙΕ).

Επισημαίνεται στο σημείο αυτό ότι προκειμένου **περί αμφιτεροπλεύρως ορφανών τέκνων με βαριές αναπηρίες ασφαλισμένων των λοιπών – πλην δημοσίου- φορέων ενταχθέντων στον ΕΦΚΑ** εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι προβλέψεις της παρ.5 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004, σύμφωνα με τις οδηγίες του αρ.Φ11221/493/5/27.7.2018 εγγράφου μας (ΑΔΑ: Ψ22Δ465Θ1Ω-Υ3Ε).

Αναφορικά με την αλλαγή στους όρους υπό τους οποίους δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου τα προστατευόμενα τέκνα θανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, καθώς και για την εξομοίωση των διαζευγμένων τέκνων με τα άγαμα, έχουν ήδη δοθεί οδηγίες με το Φ.80000/οικ.27156/854/19.6.2019 έγγραφο της υπηρεσίας μας (ΑΔΑ: Ψ06Δ465Θ1Ω-8ΝΜ).

Ως προς τα ειδικότερα ερωτήματα που έχουν τεθεί με τα αρ.5/764466/21.6.2019 και Σ50/16/764424/21.6.2019 έγγραφα και άπτονται του τρόπου υλοποίησης από τον ΕΦΚΑ των διατάξεων των παρ.5 και 6 του άρθρου 19 του ν. 4611/2019 επισημαίνονται τα ακόλουθα:

A) Ο ανωτέρω επανακαθορισμός του ποσοστού του επιζώντα/μέρους συμφώνου συμβίωσης, παρότι μεταβάλει το ύψος της παροχής δεν καθιστά απαραίτητη την έκδοση νέας διοικητικής πράξης, εν προκειμένω νέας τροποποιητικής συνταξιοδοτικής απόφασης για τα πρόσωπα που κατέστησαν συνταξιούχοι λόγω θανάτου με βάση τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 έως και την 16.5.2019 δηλαδή την προηγούμενη της έναρξης ισχύος του ν. 4611/2019.

Και τούτο γιατί ο νέος υπολογισμός και τα ποσά που θα προκύπτουν από αυτόν θα αποτυπώνονται στο εκκαθαριστικό σημείωμα συντάξεων που θα εκδίδεται για τον δικαιούχο σύνταξης θανάτου.

B) Ως προς το θέμα της αποτύπωσης στο εκκαθαριστικό σημείωμα της ανάλυσης του υπολογισμού της σύνταξης θανάτου, με βάση τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 19 του ν. 4611/2019, για τους επιζώντες συνταξιούχων λόγω γήρατος ή αναπηρίας κατά την 12.5.2016 που απεβίωσαν μετά την 13.5.2016 τονίζουμε ότι στην ανωτέρω περίπτωση, το ποσό σύνταξης (εθνική και ανταποδοτική) των δικαιούχων μελών της οικογενείας του θανόντος συνταξιούχου υπολογίζεται με τα τροποποιημένα ποσοστά της υποπαραγράφου Α της παραγράφου 4 **επί του συμφερότερου ποσού**, όπως αυτό προκύπτει από τη σύγκριση της σύνταξης που καταβαλλόταν στον θανόντα στις 12.5.2016, της σύνταξης που υπολογίζεται με τους κανόνες του ν. 4387/2016 και των κατωτέρων ορίων (βάσει των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 4499/2017).

Διευκρινίζεται ότι:

A) Ως ποσό εθνικής σύνταξης του δικαιούχου μέλους της οικογενείας αποτυπώνεται το ποσό που προκύπτει από τον επιμερισμό της εθνικής σύνταξης του θανόντος με τα τροποποιημένα ποσοστά και

B) Ως ποσό ανταποδοτικής σύνταξης αποτυπώνεται το υπόλοιπο.

Στις περιπτώσεις που το συμφερότερο ποσό προκύπτει από τον επιμερισμό της καταβαλλόμενης την 12.5.2016 σύνταξης θανόντος τότε το ανταποδοτικό μέρος της σύνταξης αποτυπώνεται ως **«ανταποδοτική σύνταξη του ν. 4611/2019»**.

Συγκεκριμένα, επί του παραδείγματος που αναφέρεται στο έγγραφό σας, η αποτύπωση της σύνταξης έχει ως εξής:

Εθνική σύνταξη: 384,00€ * 70% =	268,80€
Ανταποδοτική σύνταξη του ν.4611/2019 :	431,20€
Συνολική σύνταξη:	700,00€

Γ) Ως προς την διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για την υλοποίηση των περιορισμών του ποσού της σύνταξης μετά την πάροδο της πρώτης τριετίας για τους επιζώντες που εργάζονται ή λαμβάνουν σύνταξη από οποιαδήποτε άλλη πηγή επισημαίνονται τα εξής:

Με την παρ. 5 του άρθρου 19 του ν. 4611/2019 ορίστηκε ότι σε περίπτωση εργασίας ή αυτοαπασχόλησης ή λήψης σύνταξης από οποιαδήποτε πηγή μετά την πρώτη τριετία καταβάλλεται - αναλόγως της χρονικής διάρκειας της εργασίας ή της αυτοαπασχόλησης - το πενήντα (50%) της σύνταξης, η οποία δεν μπορεί να υπολείπεται των κατωτάτων ορίων που ορίζονται στις περ. α, β και γ της υποπαραγράφου Β της παρ.4 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016.

Η ανωτέρω ρύθμιση εναρμονίζει την αντιμετώπιση του περιορισμού της σύνταξης λόγω θανάτου σε περίπτωση μειωμένης απασχόλησης με τα εφαρμοζόμενα για τους συνταξιούχους λόγω γήρατος που έχουν μειωμένη απασχόληση.

Η διαδικασία που θα ακολουθηθεί από τις Υπηρεσίες του ΕΦΚΑ για την υλοποίηση των σχετικών προβλέψεων για τους επιζώντες που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου και εργάζονται μετά την πρώτη ζετία θεωρούμε ότι πρέπει να είναι ανάλογη με τα όσα εφαρμόζει ο φορέας και στις περιπτώσεις απασχόλησης συνταξιούχων λόγω γήρατος βάσει των διατάξεων του άρθρου 20 του ν. 4387/2016.

Τονίζεται πάντως ότι οι διαδικασίες για την υλοποίηση των νομοθετικών ρυθμίσεων ανάγονται στην αρμοδιότητα των οργάνων που απονέμουν τις παροχές, πολύ δε περισσότερο στις περιπτώσεις όπου οι περιορισμοί στη σύνταξη θανάτου μετά την πρώτη ζετία λόγω απασχόλησης υφίστανται και στις προϊσχύουσες του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 διατάξεις του άρθρου 62 του ν. 2676/1999, όπως ίσχυε με το άρθρο 13 του ν. 3863/2010.

Τέλος, όσον αφορά τα ερωτήματα που έχουν τεθεί με το Σ50/39/1108446/19.9.2018 έγγραφό σας σχετικά με την απασχόληση σε θέση του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα επιζώντων / μερών συμφώνου συμβίωσης συνταξιούχων λόγω θανάτου που επήλθε μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 και των οποίων η σύνταξη προέρχεται από υπηρεσία σε θέση του δημοσίου τομέα, επισημαίνονται τα εξής:

Σύμφωνα με την ρητή πρόβλεψη της παρ. 7 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά από τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό καταργείται προκειμένου για θανάτους που επέρχονται από 13.5.2016 και εφεξής.

Με βάση την ανωτέρω ρητή πρόβλεψη θεωρούμε ότι σε όλες τις περιπτώσεις θανάτου από την 13.5.2016 και εφεξής δεν θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 58 παρ. 1 και 5 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, όπως αντικαταστάθηκε και ισχύει, ούτε η διάταξη της παρ. 14 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998.

Επομένως και οι απασχολούμενοι σε θέση του δημοσίου συνταξιούχοι λόγω θανάτου από υπηρεσία σε θέση του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα εμπίπτουν μετά την πρώτη τριετία στους περιορισμούς που ισχύουν για τους λοιπούς συνταξιούχους και ο χρόνος για τον οποίο λαμβάνουν αποδοχές και μέρος της σύνταξης θεωρείται συντάξιμος χρόνος.

Συνεπώς, ο χρόνος για τον οποίο λαμβάνουν αποδοχές θεωρείται συντάξιμος ακόμη κι αν λαμβάνουν ταυτόχρονα τη σύνταξη λόγω θανάτου.

Παρακαλούμε για την πιστή εφαρμογή των ανωτέρω και την άμεση ανταπόκρισή σας, ούτως ώστε να χορηγηθούν το συντομότερο δυνατό οι διαφορές ποσών στους δικαιούχους.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο κ. Υφυπουργού
3. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα Κ.Α
4. Γραφείο κ. Γεν. Δ/τριας Κ.Α.
5. Γραφείο κ. Γεν. Δ/τριας Οικ.Υπ.
6. Δ/ση Κυρ. Ασφ. και Εισφορών
7. Δ/ση Παροχών Κυρ. Σύνταξης
8. Δ/ση Πρόσθετης και Επαγ. Ασφάλισης
9. Δ/ση Ειδικότερων θεμάτων Ασφάλισης & Παροχών